ANTONIO TIZZANO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2004. december 16. [1]

I — Bevezetés

1. A grenoble-i (Franciaország) Cour d'Appel (másodfokú bíróság) által az Európai Közösségek Bírósága elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. évi egyezmény (a továbbiakban: a Brüsszeli Egyezmény, vagy egyszerűen: az Egyezmény) [2] értelmezése.

2. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a Brüsszeli egyezmény 12. cikke (3) bekezdésének megfelelően kikötött, joghatóság kiterjesztését megállapító záradék köti-e egy biztosítási szerződés biztosítottját vagy kedvezményezettjét, amennyiben azok nem azonosak a biztosítási szerződés szerződő feleivel.

II — Jogi háttér

A Brüsszeli egyezmény szabályai

3. Amint az ismert, a brüsszeli egyezmény polgári és kereskedelemi jogviták esetén alkalmazandó, és a 2. szakaszban foglalt rendelkezésekkel meghatározza a szerződő államok bíróságainak joghatóságát a közösségi jog térségén belül.

4. Az Egyezmény 2. cikkében kimondott általános szabály azt az elvet állítja fel, mely szerint valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető. Ugyanakkor az Egyezmény ezen szabálytól jelentős eltéréseket enged, akár a különös joghatóság (II. fejezet, 2. szakasz) akár a kizárólagos joghatóság (5. szakasz) meghatározásával, vagy a *prorogatio*

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — A Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel (HL L 304., 1. o. és – módosított szöveg — 77. o.), a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel (HL L 388., 1. o.), a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel (HL L 285., 1. o.), valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló 1996. november 29-i egyezménnyel (HL 1997. C 15., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: a Brüsszeli Egyezmény).

fori (megállapodás joghatóságról, 6. szakasz) általános szabályozás körén belüli intézményen keresztül, illetve egy másik elv, a gyengébb fél védelmének elve által áthatott alrendszerek felállításával (3. és 4. szakasz). Számunkra különösen a II. fejezet 3. szakasza releváns. A 7. cikk értelmében ugyanis biztosítási ügyekben a joghatóságot ez a szakasz (8–12a. cikk) határozza meg ugyanezen cím 1. és 2. szakaszának sérelme nélkül.

5. A 8. cikk tényleges *forum actorist* jelöl ki a gyengébb szerződő fél javára, a következők meghatározásával:

„Valamely tagállamban székhellyel rendelkező biztosító perelhető:

1) annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a székhelye található, vagy

2) más tagállamban, a szerződő fél lakóhelyének bírósága előtt [...]".

6. A 9. cikk az alábbi módon rendelkezik:

„[...] Felelősségbiztosítás tekintetében [...] a biztosító perelhető továbbá a káresemény bekövetkeztének helye bíróságai előtt is."

7. Az így meghatározott bíróságok mellett az Egyezmény 10. cikkének (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy „felelősségbiztosítás tekintetében a biztosító – amennyiben a bíróság joga lehetővé teszi — a károsult által a biztosított ellen indított eljárásban perbe hívható".

8. Azon esetekre, amikor a biztosító indít eljárást, a 11. cikk meghatározza, hogy „a biztosító csak annak a tagállamnak a bíróságai előtt indíthat eljárást, ahol az alperes lakóhelye található, tekintet nélkül arra, hogy az alperes szerződő fél, biztosított vagy kedvezményezett".

9. Jelen ügy tekintetében különös jelentőséget nyer az Egyezmény 12. cikke, amely meghatározza, hogy „e szakasz rendelkezéseitől kizárólag olyan megállapodással lehet eltérni, amely:

1) a jogvita keletkezését követően jött létre, vagy

2) a szerződő fél, a biztosított vagy a kedvezményezett számára az e szakaszban megjelölttől eltérő bíróságok előtti perindítást teszi lehetővé, vagy

3) a szerződés megkötésének időpontjában azonos tagállamban lakóhellyel, székhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező szerződő fél és biztosító között jött létre, és amely a káresemény külföldön történő bekövetkezése esetén is az említett állam bíróságainak joghatóságát köti ki, amennyiben az ilyen megállapodás az említett állam jogával nem ellentétes [...]".

10. A joghatóság kiterjesztésével kapcsolatban emlékeztetni kell végül az Egyezmény 17. cikkére, amely kimondja, hogy:

„(1) Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni:

a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek; vagy

b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában;

c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelemben az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.

(...)

(4) A joghatóságot kikötő megállapodás vagy a célvagyon („trust") létesítő okiratának rendelkezései érvénytelenek, amennyiben ellentétesek a 12. vagy 15. cikkel, illetve amennyiben azok a bíróságok, amelyeknek a joghatóságát ki kívánták zárni, a 16. cikk alapján kizárólagos joghatósággal rendelkeznek.

(5) Amennyiben a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodást csak a felek egyike javára kötötték ki, ez utóbbi fenntartja jogát, hogy bármely, a jelen Egyezmény értelmében joghatósággal rendelkező más bírósághoz forduljon".

III — A tényállás és az eljárás

11. A Société Financière et Industrielle du Peloux (a továbbiakban: SFIP), korábban SA Plast'Europ, a Recticel SA (a továbbiakban: a Recticel) belga jog szerint társaság francia leányvállalata.

12. 1988-ban a Recticel biztosítási szerződést kötött saját és európai leányvállalatai, köztük az SFIP javára egy belga biztosítócsoportnál.

13. E szerződés K. záradéka értelmében: „e szerződés tartalmára vonatkozó viták esetén a Társaság a szerződő fél lakóhelyének bírósága előtt perelhető".

14. 1990 folyamán a francia jog szerinti Sarl Calland Réalisations szigetelési munkákat végzett az Etablissements Bernard Laiterie du Chatelard társaságnál (a továbbiakban: a Laiterie du Chatelard) Eydoche-ban (Franciaország), amely az akkori Plast'Europ által előállított, két fal közé illesztett poliuretán belsejű szendvicspanelek felhelyezéséből állt.

15. Egy szakértői vélemény a fent említett panelek tervezési és gyártási hibáit mutatta ki, és megállapította, hogy ezen hibák kizárják a Laiterie du Chatelard azon helyiségeinek rendeltetésszerű használatát, melyekben az tevékenységét folytatta.

16. Az elszenvedett károk megtérítésére 2001. március 1-jei és 12-i keresetleveleivel a Laiterie du Chatelard keresetet indított a Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu (Franciaország) előtt az a) SA Abeille Assurances, a Calland Realisations biztosítója, b) az SFIP, c) az SMABTP, az SFIP szakmai felelősségbiztosítója d) az AXA Global Risks SA és e) a Zurich International, az SFIP SA egyéb kockázatainak biztosítói ellen.

17. Az így indult eljárás során a SFIP a Brüsszeli Egyezmény 10. cikkének első albekezdése alapján kezesként perbe hívott minden olyan belga biztosítót, amely 1988-ban biztosítást kötött a Recticellel.

18. A perbe hívott másodlagos belga biztosítók kifogással éltek a Bourgoin-Jallieu-i bíróság joghatósága ellen a biztosítási szerződés K. záradékára hivatkozva, amelynek értelmében a Recticel székhelyének bírósága, vagyis a Tribunal de premiére instance de Bruxelles joghatósággal rendelkező a kereset ügyében.

19. 2002. szeptember 13-i ítéletével a Bourgoin-Jallieu-i Tribunal de grande instance helyt adott a belga biztosítók által előterjesztett kifogásnak, és kimondta a belga bíró joghatóságét az SFIP által a említett belga biztosítók elleni kereset benyújtásával kapcsolatban.

20. Az SFIP ezen ítélet ellen fellebbezést (joghatósági kifogást) nyújtott be a Cour d'appel di Grenoble előtt, amely, miután kétségeket táplált a Brüsszeli Egyezmény értelmezésével kapcsolatban, felfüggesztette az előtte folyamatban levő eljárást, és az 1971. június 3-i Luxemburgi Jegyzőkönyv [3] alapján az alábbi kérdést terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„Az azonos tagállamban székhellyel rendelkező szerződő fél és biztosító között létrejött biztosítási szerződés kedvezményezettjét (aki egyben biztosított is) köti-e az ezen állam bíróságainak joghatóságát megállapító záradék, ha e záradékot személyesen nem hagyta jóvá, a kár más tagállamban keletkezett, és a kedvezményezett e másik tagállam bíróságai előtt indított keresetet az ott székhellyel rendelkező biztosítók ellen?"

21. Az így indult eljárás során írásbeli észrevételt nyújtott be a francia kormány, az Egyesült Királyság kormánya, a Bizottság, valamint a Gerling Konzern, a Mutuelle du Mans, az Axa Belgium, a Zurich International Belgique, az Ace Insurance és a Fortis Corporate Insurance biztosítótársaságok (a továbbiakban: a biztosítótársaságok).

22. A 2004. október 27-i tárgyaláson beavatkozóként lépett fel az Axa Belgium, a Gerling Konzern, Franciaország, az Egyesült Királyság és a Bizottság.

IV — Jogi elemzés

23. A kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke (3) pontjának megfelelően kikötött joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék érvényesíthető-e a szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá

3 — HL 1975. L 204., 28. o.

nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző tagállamban székhellyel (lakóhellyel) rendelkező kedvezményezettjével vagy (biztosítottjával) szemben.

24. A Bírósághoz benyújtott észrevételeikben a beavatkozók egymással ellentétes válaszokat adtak a kérdésre.

25. Az első, a Bizottság által – a szükséges mértékben – később kifejtett indokolással szorgalmazott gondolatmenetet szerint egy biztosító és egy biztosított által harmadik személy javára kötött szerződésben foglalt, joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodás e harmadik személlyel szemben nem érvényesíthető. Jelen tényállás szerint tehát a Recticel és a biztosítótársaságok által kikötött záradék az SFIP-pel szemben nem érvényesíthető.

26. Ezzel ellentétes az Egyesült Királyság és a biztosítótársaságok okfejtése, amely szerint egy ilyen záradék mindenképpen érvényesíthető a szerződésben aláíró félként nem szereplő biztosított, vagyis jelen ügyben az SFIP-pel szemben.

27. Ehhez az álláspontho kapcsolódott később a tárgyalás folyamán a francia állam is, amely írásbeli észrevételeiben kimerítően elemezte a két ellentétes álláspontot, és mindkettőt elfogadhatónak találta.

28. Ezek után, hogy állást foglaljunk a két elméletről, mindenekelőtt gyors pillantást kell vetnünk azon rendelkezésekre, melyeket az Egyezmény a joghatóságnak a biztosítási szerződések vonatkozásában szentel.

29. Ennek kapcsán emlékeztetek rá, hogy az Egyezmény 3. szakaszában foglalt joghatósági szabályok olyan személyek védelmét szolgálják, mint a biztosítás szerződő fele, a biztosított és „a többnyire előre meghatározott, alku tárgyát nem képező kikötéseket tartalmazó"[4] szerződéssel szembesülő, a szerződés kedvezményezettje, aki a biztosítási szerződéses viszonyban a gazdaságilag gyengébb fél".

30. Ez a védelem lényegében két oldalról is megvalósul. Ha a biztosító indít keresetet, az Egyezmény 11. cikke a kizárólagos joghatóságot a gyengébb fél székhelye szerinti bíróságra ruházza. Ha viszont a jogviszony gyengébb fele indít keresetet, az Egyezmény 8. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében lehetősége van, hogy a biztosító ellen ne csak az ez utóbbi székhelye szerint joghatósággal rendelkező bírósága előtt perelhessen, hanem a biztosítás szerződő felének lakóhelye szerint joghatósággal rendelkező bíróság előtt is.

4 — A Bíróság C-412/98. sz. Group Josi Reinsurance Company SA ügyben 2000. július 13-án hozott ítélete (EBHT 2000., I-5925. o., 64. o.); lásd továbbá a 201/82. sz. Gerling-ügyben 1983. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1983., 2503. o.) 17. pontját.

31. Ezen bíróságok köre az Egyezmény 9. és 10. cikke értelmében, a felelősségbiztosítás tekintetében kiegészül további különös joghatósággal.

32. A 9. cikk, a jelen ügy szempontjából releváns részében, pontosítja, hogy a biztosító perelhető továbbá a káresemény bekövetkeztének helye bíróságai előtt is. A 10. cikk (1) bekezdése pedig azon lehetőségről rendelkezik, hogy a biztosító perbe vonható a károsult által a biztosított ellen indított eljárásban, amennyiben azt a bíróság joga lehetővé teszi.

33. Végül pedig a biztosítási jogviszonyban a gyengébb fél védelme kiegészül a 3. szakasz fent bemutatott rendelkezései által kijelölt bíróságoktól való eltérést kikötő esetleges megállapodások szigorú feltételeinek meghatározásával.

34. Az Egyezmény 12. cikke úgy rendelkezik ugyanis, hogy biztosítási szerződés tekintetében a joghatósági szabályoktól el lehet térni joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodás kikötésével. Ám ehhez a jogszabály olyan feltételeket állít fel, melyek célja annak megakadályozása, hogy ezen megállapodások hátrányosan érintsék a biztosítási jogviszonyban a gyengébb felet. Az eltéréshez az szükséges ugyanis, hogy i. az adott fél kifejezett beleegyezését adja a záradék kiterjesztésének hatályosulásához a jogvita kezdetén (12. cikk (1) bekezdés); ii. a kiválasztott bíróság e fél érdekei védelmére megfelelő legyen (12. cikk (2) és (3) bekezdés); iii. ne legyen más védelmet igénylő fél (12. cikk (4) és (5) bekezdés).

35. Ily módon, miközben óvja a felek autonómiájának elvét, amelynek különösen nagy jelentőséget tulajdonít [5], az Egyezmény elkerüli, hogy a gyengébb fél védelmének célja veszélybe kerüljön a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék kikötése által, melyet az általuk képviselt erősebb szerződéses pozíció folytán a biztosítók határoznak meg.

36. Ennek megállapítását követően áttérek az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésének alaposabb vizsgálatára, amely kétségkívül központi jelentőségű rendelkezés jelen ügy szempontjából.

37. Amint azt láttuk, ez a rendelkezés lehetővé teszi, hogy a biztosítási szerződés szerződő felei eltérhessenek a joghatóság fentebb bemutatott általános kritériumaitól, úgy, hogy a szerződésbe beiktatnak egy záradékot, „amely a szerződés megkötésének időpontjában azonos tagállamban lakóhellyel, székhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező biztosítási kötvény jogosultja és biztosító között jött létre, és amely a káresemény külföldön történő bekövetkezése esetén is az említett állam bíróságainak joghatóságát köti ki, amennyiben az ilyen megállapodás az említett állam jogával nem ellentétes".

5 — Lásd a Bíróság 23/78. sz. Meeth-ügyben 1978. november 9-én hozott ítéletének (EBHT 1978., 2133. o.) 5. pontját.

38. Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy egy ilyen eltérés elsősorban a biztosító számára kívánja lehetővé tenni az Egyezmény 9. és 10. cikkében meghatározott joghatóság vele szemben történő alkalmazásának elkerülését. Ugyanis, a hivatkozott megállapodás által a biztosító elkerülheti akár azt, hogy perelhető legyen a káresemény bekövetkezése szerinti bíróság előtt (9. cikk), akár azt, hogy perbe vonható legyen a károsult által a biztosított ellen indított eljárásban (10. cikk) [6].

39. Ugyanakkor, tüzetesebben megvizsgálva, ilyen, eltérést kikötő megállapodás nem károsíthatja a biztosítás szerződő felét, mivel abból kiindulva, hogy a szerződő fél és a biztosító szokásos lakóhelye vagy székhelye azonos tagállamban van, ezen tagállam bíróságainak joghatóságát mondja ki.

40. Gondok merülnek fel ugyanakkor, ha, a jelen ügyhöz hasonlóan, a biztosítás biztosítottjának és szerződő felének személye nem azonos, és az első a szerződő fél, illetve a biztosító székhelyétől különböző tagállamban rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel.

41. Ennek kapcsán, amint arra már utaltam, a Bizottság úgy véli, hogy a szerződést jóvá nem hagyó biztosított védelmének igényéből az következne, hogy a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodást vele szemben ne kelljen érvényesíthetőnek tekinteni.

42. Ugyanakkor az Egyesült Királyság kormánya és a biztosítótársaságok a későbbiekben említendő további érvek mellett a jogbiztonság követelményére hivatkoznak azt alátámasztandó, hogy a megállapodás, noha azt a biztosítás szerződő fele és a biztosító kötötte, érvényesíthető a biztosítottal szemben. Álláspontjuk szerint ugyanis csak ilyen módon lehet ténylegesen védeni a biztosító azon érdekét, hogy, különösen a felelősségbiztosítási ügyekben, kizárólag egy, előre meghatározott bíróság előtt legyen perelhető.

43. Én a magam részéről rögtön leszögezem, hogy az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdése álláspontom szerint nem nyújt biztos választ a kérdésre. Ugyanis ez a rendelkezés azon feltételek meghatározására korlátozódik, amelyeknek az általa szabályozott, joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodásnak meg kell felelnie, ám nem szól az ügy tárgyát képező kérdésről. Egyébiránt ennek bizonyítékát adja maga az a tény, hogy éppen a rendelkezés szó szerinti értelmezésével kapcsolatban a beavatkozók egymással ellentétes következtetésekre jutottak.

44. Az Egyesült Királyság álláspontja szerint ugyanis az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésének szövegezéséből az következik, hogy egy, az ezen rendelkezés által meghatározott feltételeknek megfelelő, joghatóság kiterjesztésére vonatkozó megállapodás teljes egészében érvényesíthető a szerződést alá nem író biztosítottal vagy kedvezményezettel szem-

6 — Emlékeztetek arra, hogy az Egyezmény 2. cikkének, valamint 5. cikke (3) bekezdésének értelmében a károsult a biztosított lakhelye szerinti vagy a káresemény bekövetkezte szerinti bírósághoz fordulhat.

ben. Megítélése szerint ha a szerződő felek e személyeket a biztosítás szerződő felétől eltérő módon kívánták volna kezelni, megakadályozva azt, hogy érvényesíthető legyen velük szemben egy érvényesen kikötött joghatósági megállapodás, azt minden további nélkül kifejezetten kijelenthették volna. Ugyanis amikor az Egyezmény szükségesnek tartotta, hogy különbséget tegyen a szerződő fél és többi személy között, azt egyértelműen ki is mondta. Így történt például a 12. cikke (2) bekezdésének esetében, amely olyan joghatósági kiterjesztés megengedhetőségéről rendelkezik, amely „lehetővé teszi a biztosítási kötvény jogosultja, *a biztosított vagy a kedvezményezett* számára az e szakaszban megjelölttől eltérő bíróságok előtti perindítást"[7]. Az, hogy a 12. cikk (3) bekezdésében nincs ilyen különbségtétel a biztosítási kötvény jogosultja és a többi érintett személy között, éppen fordított gondolatmenetet követve, ezen helyzetek közötti hasonlóságot feltételez, vagyis az e rendelkezésen alapuló megállapodásnak a szerződéskötésben részt nem vevő személlyel szemben való érvényesíthetőségét.

45. Másrészt viszont, folytatja gondolatmenetét az Egyesült Királyság, annak megállapítása, hogy a 12. cikk (3) bekezdése a szerződést jóvá nem hagyó biztosított és kedvezményezettet más módon kívánja védeni, mint a szerződő felet, a rendelkezés megengedhetetlen, „kreatív értelmezését" valósítja meg, a megállapodás érvényesíthetőségének olyan korlátozásához vezetve, amelyről a 12. cikk sem közvetlenül, sem közvetve nem rendelkezik.

46. Álláspontjának alátámasztására az Egyesült Királyság ezen túl az Egyezmény alapján született jogszabályra, vagyis a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletre hivatkozik (a továbbiakban: a 44/2001 rendelet)[8]. A rendelet 13. cikkének (3) bekezdésében, amely az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésének felel meg, ugyanis nincs utalás a szerződéskötésben részt nem vevő biztosítottra vagy kedvezményezettre, noha a többi, a biztosítási ügyekkel kapcsolatos joghatóságra vonatkozó rendelkezésekben, és különösen a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontjában, amely az Egyezmény 8. cikke (2) bekezdésének felel meg, ezen személyeket megemlítik[9].

47. Ez az Egyesült Királyság kormányának álláspontja szerint megerősíti, hogy amikor a jogalkotó szerződéskötésben részt nem vevő biztosítottra és jogosultra vonatkozó különös rendelkezéseket kívánt beiktatni, ezt *expressis verbis* tette.

48. Ezzel ellentétes álláspontot képvisel a Bizottság, amely szerint abból, hogy az Egyezmény 12. cikkének (3) bekezdése nem említi a szerződéskötésben részt nem vevő biztosítottat és a kedvezményezettet, azt a következtetést kell levonni, hogy e személyek helyzete eltér a biztosítás szerződő felének

7 — Kiemelés tőlem.

8 — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.

9 — Ezen utóbbi rendelkezés értelmében valamely tagállamban székhellyel rendelkező biztosító perelhető „más tagállamban a biztosítás szerződő fele lakóhelyének bírósága előtt". A 44/2001 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik ugyanakkor, hogy ugyanezen személy perelhető „más tagállamban a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett által indított perek esetén, a felperes lakóhelyének bírósága előtt".

helyzetétől. Egyébiránt, folytatja a Bizottság az Egyesült Királyság gondolatmenetét megfordítva, ha a szabályozást a három személy tekintetében hasonlóan kívánta volna biztosítani, ezt kifejezetten megtette volna, mint ahogy a 12. cikk (2) bekezdésében megtette.

49. Az álláspontok ilyen éles szembenállása véleményem szerint megerősíti, hogy a 12. cikk (3) bekezdése nem szolgál pontos és cáfolhatatlan útmutatással a rendelkezés terjedelme tekintetében.

50. Másrészt azt sem hiszem, hogy e célból értelmezéssel szolgálna a Bíróság ítélkezési gyakorlata, és különösen a Gerling-ítélet [10], amelyre a beavatkozók hivatkoztak, és amelyből valamennyien saját álláspontjukat alátámasztó érveket vezettek le.

51. Igaz, hogy ezen ügyben a Bíróság elismerte, hogy a biztosító és a szerződő fél között létrejött, ez utóbbi által úgy saját maga, mint a szerződéskötésben részt nem vevő harmadik személy javára kötött és joghatósági záradékot tartalmazó biztosítási szerződés esetén e harmadik személyek hivatkozhatnak a joghatósági záradékra [11]. Az is igaz ugyanakkor, hogy az adott tényállásban érintett joghatósági záradék az Egyezmény 12. cikkének (2) bekezdésén alapul, amely más logikát követ az ugyenezen cikk (3) bekezdésében foglaltnál. Ugyanis, amint arra már emlékeztettünk, a rendelkezés (2) bekezdése olyan megállapodást enged meg, amely „lehetővé teszi a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett számára az e szakaszban megjelölttől eltérő bíróságok előtti perindítást".

52. Világos tehát, hogy ilyen megállapodás nem vezethet a biztosítási jogviszony gyengébbik felének bármiféle sérelméhez, mivel az Egyezmény által a biztosítási szerződés vonatkozásában megállapított joghatósági szabályokat távolról sem kizárva, újabb bírósággal egészíti ki az ezen szabályok értelmében joghatósággal rendelkező bíróságok körét. A biztosítási jogviszony gyengébb feleinek védelme tehát biztosítva van, sőt egyenesen meg van erősítve.

53. A 12. cikk (3) bekezdésében foglalt megállapodások ezzel szemben olyan joghatóságot állapítanak meg, amely kizárja az Egyezmény 3. szakaszának vonatkozó rendelkezései által felállított lehetőségeket. A szerződés megkötésében részt nem vevő felekkel szemben történő érvényesíthetőségük tehát megengedhető akkor, és csakis akkor, ha ez nem vezet a biztosított Egyezmény által felállított szabályozásban foglalt védelmének megsértéséhez.

54. Mivel tehát a két rendelkezés indíttatását és hatását tekintve is különböző, álláspontom szerint nem igazolható az Egyesült Királyság kormányának és a biztosítótársaságoknak azon megállapítása, mely szerint, mivel az

10 — Lásd a hivatkozott Gerling-ítéletet.
11 — Uo., 20. o.

ítélkezési gyakorlat elismerte, hogy a biztosított hivatkozhat az Egyezmény 12. cikkének (2) bekezdése értelmében kikötött megállapodásra, semmi nem indokolja egy, a 12. cikk (3) bekezdése alapján kikötött megállapodás vele szemben történő alkalmazhatóságának kizárását.

55. A rendelkezés szövegéhez hasonlóan a vonatkozó közösségi ítélkezési gyakorlat sem nyújt biztos támpontot az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolásához. Nem marad más hátra tehát, mint szisztematikusan értelmezni az Egyezmény bizosítási szerződésekre vonatkozó rendelkezéseit.

56. Ennek kapcsán rögtön emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezések célja, amint azt többször hangsúlyoztuk, a biztosítási jogviszony gyengébbik felei, vagyis a szerződő fél, a biztosított és a kedvezményezett védelme.

57. Ebből a nézőpontból keresve a kérdésre adandó választ, azt kell megvizsgálni, hogy olyan esetben, ha a károsult kártérítés iránti keresetet nyújt be olyan, kárért felelős személlyel szemben, akit biztosítottak a polgári jogi felelősségből eredő kockázattal szemben, de a biztosítási szerződésnek nem szerződő fele, a biztosított, kárért felelős személy ténylegesen szenvedhet-e kárt a biztosítási szerződésben szereplő joghatóságot megállapító záradék alkalmazása által.

58. E célból emlékeztetek arra, hogy polgári jogi felelősség tárgyában a felelős nemcsak a saját lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság előtt (az Egyezmény 2. cikke), de a káresemény bekövetkezte szerinti bíróság előtt (az Egyezmény 5. cikkének (3) bekezdése) is perelhető.

59. Márpedig az Egyezmény 10. cikke (1) bekezdése első albekezdése értelmében a felelősségbiztosítás biztosítottja mindkét esetben megfelelő védelmet élvez a biztosítóval fennálló jogviszonyban.

60. Az első esetben ugyanis kezesként perbe hívhatja a biztosítót saját lakóhelyének vagy székhelyének bírósága előtt. A második esetben teljes egészében a biztosított mérlegelésére van bízva, hogy másik bíróság előtt nyújt-e be keresetet a biztosítóval szemben. Ugyanis szabadon választhat, hogy a biztosítót a tényálláshoz szorosabban kötődő *forum delicti*, azaz a káresemény bekövetkeztének helye szerint joghatósággal rendelkező bíróság előtt perli, vagy pedig önálló szavatossági keresetet indít a biztosítóval szemben a saját lakóhelye szerinti bíróság előtt.

61. Ha ilyen esetben szerephez jut egy, az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésében foglalt joghatósági megállapodás, a biztosított, aki *egyben* a *biztosítási szerződés szerződő fele*, és akit a károsult a káresemény bekö-

vetkeztének helye szerinti bíróság előtt perelt, ezen megállapodás folytán ténylegesen nem perelhetné a biztosítót ezen bíróság előtt, ugyanakkor igényeit önálló kereset indításával érvényesíthetné a saját lakóhelye (amely a felvázolt esetben megegyezik a biztosítóéval) szerinti bíróság előtt. Következésképpen a joghatóságot megállapító záradék nem sértené helyrehozhatatlan módon a gyengébb fél védelmét, amely az Egyezmény egész, biztosítási ügyeknek szentelt szakaszában alapvető fontosságú.

62. Ha viszont, jelen tényálláshoz hasonlóan egy, *a szerződést alá nem írt biztosítottról* van szó, akinek lakóhelye, mint jelen esetben, különbözik a biztosítóétól, a joghatóság kiterjesztéséről szóló megállapodás azzal a következménnyel járna, hogy e személyt megfosztaná úgy a káresemény bekövetkezte szerinti, mint a saját lakóhelye szerinti bírósághoz fordulás lehetőségétől, arra kényszerítve ezáltal, hogy a biztosítóval szemben támasztott igényeit ez utóbbi székhelye szerinti bíróság előtt érvényesítse.

63. Nem lehet tehát kijelenteni, miként azt az Egyesült Királyság és a biztosítótársaságok állítják, hogy a joghatósági megállapodás biztosított harmadik személlyel vagy a kedvezményezettel szembeni érvényesíthetőségének hiánya azzal jár, hogy az adott biztosítási szerződés az ilyen személyek számára kiterjedtebb jogosultságot biztosít, mint a szerződő fél számára, akivel szemben a joghatósági megállapodás ugyanakkor érvényesíthető. Ugyanis, amint azt az imént láttuk, amikor (jelen ügyhöz hasonlóan) a biztosított harmadik személy vagy kedvezményezett szokásos lakóhelye vagy székhelye eltér a bizosító és a szerződő fél azonos lakóhelyétől vagy székhelyétől, a záradék velük szemben történő alkalmazása ahhoz vezetne, hogy – ellentétben a biztosítás szerződő felétől — megfosztaná őket azon lehetőségtől, hogy a saját lakóhelyük vagy székhelyük szerinti bíróság előtt indíthassanak keresetet.

64. Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy ha így lenne, a gyengébb fél védelmének az Egyezmény 3. szakaszban foglalt kívánalmai komolyan sérülnének.

65. Egyébként erre a következtetésre kellene jutnunk a másik oldalról, ha az itt támadott álláspontot követnénk is, tehát ha a biztosító perelhetné a biztosított harmadik személyt.

66. Erre az esetre ugyanis az Egyezmény 11. cikke főszabályként kimondja (mégpedig a gyengébb fél védelmének okán), hogy „a biztosító csak annak a tagállamnak a bíróságai előtt indíthat eljárást, ahol az alperes lakóhelye található, tekintet nélkül arra, hogy az alperes biztosítási kötvény jogosultja, biztosított vagy kedvezményezett".

67. Viszont ha a 12. cikk (3) bekezdése értelmében kikötött joghatósági megállapo-

dás érvényesíthető lenne a szerződést alá nem író biztosítottal szemben, a 11. cikk által biztosított védelem kétségtelenül veszélybe kerülne, tekintve, hogy a gyengébb fél a biztosító székhelye szerinti bíróság előtt lenne perelhető.

68. Ugyanezen okból vitatható az az érv is, melyet az Egyesült Királyság a Brüsszeli Egyezményt helyettesítő 44/2001 rendeletből kíván levezetni, a rendelet 13. cikke és az Egyezmény 12. cikke közötti hasonlóságra történő hivatkozással (lásd a fenti 46. és azt követő pontokat).

69. Ennek kapcsán mindenekelőtt azt kell megjegyezni, hogy noha ezen rendelet rendelkezései jelen ügyben nem alkalmazhatóak [12], a benne foglalt vonatkozó módosítások a jelen ügy szempontjából nem teljesen érdektelenek, éppen tartalmuk imént hivatkozott alapvető azonossága folytán.

70. Ezt követően emlékeztetek arra, hogy a rendelet tizenharmadik preambulumbekezdése úgy szól, hogy „a biztosítási [...] szerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályokkal kell védelemben részesíteni".

71. E célból a 44/2001 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja az Egyezményhez képest megerősítette a biztosítási szerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felek védelmét, lehetővé téve, hogy a biztosító ne csak saját székhelyének bírósága előtt, hanem *„más tagállamban a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett által indított perek esetén, a felperes lakóhelyének bírósága előtt"* [13] is perelhető legyen.

72. Ily módon, a biztosítás szerződő felének lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróságok Brüsszeli Egyezmény 8. cikkének (2) bekezdésében foglalt joghatóságán túl a 44/2001 rendelet a szerződést alá nem író biztosított számára biztosítja azt a jogosultságot is, amellyel az Egyezmény értelmében nem rendelkezett: hogy a biztosító ellen a saját lakóhelye szerinti bíróság előtt nyújtson be keresetet.

73. Márpedig az, hogy a rendelet, noha nagyobb gondot fordít a biztosítás szerződéses felétől eltérő gyengébb felek védelmére, mint 1968-ban, nem tartotta lényegesnek az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésében foglalt és az általa lényegében azonos módon

12 — A 44/2001 rendelet 66. cikkének (1) bekezdése meghatározza, hogy „rendelet kizárólag a [2002. március 1-jei] hatályba lépését követően indított eljárásokra, és alaki követelményeknek megfelelően elkészített vagy közokiratként nyilvántartásba vett okiratokra alkalmazható". Amint azt láttuk, az SA Etablissement Bernard Laiterie du Chatelard viszont 2001. március 1-jén nyújtotta be az alapkeresetet.

13 — Kiemelés tőlem.

(éppen a 13. cikk (3) bekezdése által), átvett normát, véleményem szerint azt jelzi, hogy a közösségi jogalkotó abból a feltevésből indult ki, hogy az ezen szabályon alapuló, joghatóságot kikötő megállapodások e személyekkel szemben nem érvényesíthetők.

74. Ha ugyanis úgy vélnénk, hogy ilyen, az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdésében és a rendelet ezzel párhuzamos 13. cikke (3) bekezdésében szabályozott, joghatóság kiterjesztését kikötő megállapodás érvényesíthető egy másik tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező biztosítottal és kedvezményezettel szemben, ez utóbbiak szükségszerűen arra kényszerülnének, hogy a biztosító székhelye szerinti bíróság előtt indítsanak keresetet, elveszítve így azt az Egyezmény által biztosított és a rendelet által megerősített [14] lehetőséget, hogy igényeiket a *forum delicti*, azaz a káresemény bekövetkeztének helye szerinti bíróság előtt érvényesíthessék, valamint azon, a rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja által bevezetett jogukat, hogy a saját lakóhelyük szerinti bíróság előtt perelhessenek.

75. Ami, még egyszer ismétlem, összeegyeztethetetlen lenne a biztosítási jogviszony gyengébb felének a közösségi szabályozás által felállított céljaival.

76. Úgy vélem tehát, hogy ezen, szisztematikus jellegű megállapítások arra vezetnek, hogy a vonatkozó álláspontok közül azzal azonosuljak, mely szerint az Egyezmény 12. cikke (3) bekezdése értelmében kikötött joghatósági megállapodás nem érvényesíthető a biztosítási szerződésben a biztosított harmadik személlyel szemben.

77. A teljesség kedvéért ugyanakkor meg kell még vizsgálni a biztosítótársaságok és az Egyesült Királyság kormánya által ezen elmélettel szemben előterjesztett kifogásokat.

78. Amint azt már jeleztem, ezen kifogások közül az első a jogbiztonság kívánalmaira hivatkozik. Eszerint a biztosítónak már a szerződés megkötésének pillanatában bizonyossággal tudnia kell, melyik lesz a szerződésből esetlegesen eredő valamennyi jogvita esetén joghatósággal rendelkező bíróság, ám ez nem lehetséges, ha azt az álláspontot követjük, hogy a joghatóság kiterjesztése nem érvényesíthető.

79. Ellenvetésül azt kell mondjam, hogy ez az álláspont nem zárja ki szükségszerűen, hogy a biztosító előre megtudja, mely bíróságok előtt perelhető. Amint az köztudodott ugyanis, a harmadik személy érdekében vagy javára kötött biztosítási szerződések legnagyobb részében a szerződő fél a biztosítót a szerződés megkötésekor tájékoztatja a harmadik személy adatairól, miáltal a biztosító ugyancsak tudomást szerez arról, hogy esetlegesen mely joghatósággal rendelkező bírósághoz fordulhat a szerződést biztosított harmadik személlyel vagy kedvezményezettel szemben.

14 — 9., illetve 10. cikk.

80. Másodsorban a biztosítótársaságok arra hivatkoznak, hogy az elmélet, mely szerint a joghatósági megállapodás nem érvényesíthető, veszélyeztetné az Egyemény egységes értelmezését, amennyiben ugyanazon tárgykörben egymással ellentétes határozatok létezhetnének párhuzamosan.

81. Ezen ellenvetéssel szemben azt a választ tartom helyesnek, hogy az Egyezmény egységes alkalmazását és az egymásnak ellentmondó bírósági határozatok elkerülésének igényét teljes mértékben biztosítja a Bíróság jogszabályok értelmezésére vonatkozó hatásköre, valamint a perfüggőségre és a közöttük levő összefüggésekre vonatkozó rendelkezések összessége.

82. Az Egyesült Királyság és a biztosítótársaságok továbbá azt hozzák fel kifogásul, hogy a gyengébb fél védelmének kívánalmai jelen ügyben nem relevánsak, mivel a Recticel és leányvállalatai a tagállamban és Európában jelentős társaságok, amelyek ennélfogva lényegében egyenlő feltételekkel képesek szerződni a biztosítótársaságokkal. Amit egyébiránt bizonyít az a tény is, hogy a joghatóságot megállapító záradékot a Recticel nem hogy nem kényszerből írta alá, de egyenesen ő kezdeményezte.

83. Ezt a kifogást nem tartom elfogadhatónak, még akkor sem, ha eltekintünk attól a ténytől, hogy a Bíróság által az előzetes döntéshozalal során adott értelmezésnek jellegénél fogva túl kell mutatnia az adott tényálláson.

84. Emlékeztetek arra ugyanis, hogy az Egyezményhez történő csatlakozását előkészítő tárgyalások során éppen az Egyesült Királyság szorgalmazta a biztosítási jogviszony gyengébbik fele védelmének korlátozását olyan esetekben, mikor e fél jelentős gazdasági súllyal bír. Ennek pontosan az a megfontolás volt az alapja, mely szerint a biztosítási szerződésekkel kapcsolatos joghatósági szabályozásban alapvető jelentőségű szociális védelem nem igazolható olyan esetben, ha a biztosítás szerződő fele nagyvállalat.

85. Az Egyezmény szövegezése során azonban úgy vélték, hogy jogbiztonsági okokból a biztosítási jogviszony gyengébb fele védelmének követelményét csak meghatározott, tárgyuk szerint típusba sorolt biztosítási szerződésekkel kapcsolatban lehet korlátozni. Az Egyesült Királyság érve ugyanis, amint az a Egyezményt előkészítő munkákból látható [15], azt a nehéz feladatot igényelte volna, hogy objektív feltételt találjanak azon körülmények meghatározására, amelyek megléte esetén el lehet tekinteni a szerződés gyengébbik fele védelmének követelményétől.

86. Úgy határoztak végül, hogy az Egyezmény szövegébe beiktatják a 12a. cikket, amely lehetővé teszi a joghatóság kiterjeszté-

15 — Lásd a Schosser-jelentés (jelentés a Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel, a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel, valamint a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezményről) (HL 1979. C 59., 71. o.) 140. pontját.

séről szóló záradékok kikötését, de kizárólag a „nagy kockázatú" biztosítási szerződésekkel, vagyis bizonyos (főként légi- és vízi) közlekedési eszközökkel kapcsolatosan kötött biztosítási szerződések esetén. Amiből a fentiekkel ellentétben az következik, hogy a szerződő vállalat vagy a biztosított vállalat nagyságrendje és nemzetközi tekintélye önmagában még nem vezet az Egyezmény biztosítási szerződésekre vonatkozó különös szabályozása alkalmazásának kizárásához, mivel ez a következmény kizárólag a 12a. cikkben foglaltak esetére korlátozódik.

87. Álláspontja alátámasztására az Egyesült Királyság végezetül a Bíróság tengeri szállítással kapcsolatos szerződésekben kikötött záradékokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amelyben a Bíróság ezen záradékokat a raklevél szerződést jóvá nem hagyó birtokosával szemben érvényesíthetőnek ítélte meg.

88. Az Egyesült Királyság Kormánya különösen arra hívja fel a figyelmet, hogy az 1984-es Tilly Russ ügyben [16], az 1999-es Castelletti-ügyben [17] és a 2000-es Coreck Maritime ügyben [18] a Bíróság kimondta, hogy egy, a Brüsszeli Egyezmény 17. cikke alapján kikötött és a hajóraklevélben szereplő joghatósági megállapodás érvényesíthető a hajóraklevél birtokosával szemben, amennyiben a jogviszonyra alkalmazandó törvény értelmében a kezdeti szerződés aláírásában részt nem vevő személy „az eredeti felek egyikét felváltotta jogaiban és kötelezettségeiben" [19].

89. Egy ilyen helyzetben, amint azt a Bíróság megjegyezte, nem szükséges megvizsgálni, hogy a szerződést jóvá nem hagyó személy kifejezte–e abbéli szándékát, hogy a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék őt is kösse, mivel „ilyen esetben a hajóraklevél megszerzése nem biztosíthat a szerződést jóvá nem hagyó fél számára több jogot, mint a megbízó számára" [20].

90. Ugyanakkor amennyiben a *lex causae* értelmében az eredeti szerződés aláírásában részt nem vevő fél nem váltotta fel valamelyik eredeti felet jogaiban és kötelezettségeiben, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „a bíró feladata, hogy tekintettel az Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdésére, megítélje, hogy ténylegesen hozzájárult-e a joghatósági záradék vele szemben történő kiterjesztéséhez [21].

91. Én így vélem ugyanakkor, hogy ezen ítéleteiben a Bíróság nem tett mást, mint hogy alkalmazta a szerződéses kötelmekre vonatkozó általános elveket. Úgy ítélte meg, hogy a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék, hasonlóan minden szerződéses megállapodáshoz, kizárólag a megállapodásban részt vevő feleket köti, akik aláírásukkal kinyilvánították szándékukat az Egyezmény joghatósági rendelkezéseitől való eltérésre.

16 — A 71/83. sz. Tilly Russ ügyben 1984. június 19-én hozott ítélet (EBHT 1984., 2417. o.).

17 — A C-159/97. sz. Castelletti-ügyben 1999. március 16-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-1597. o.).

18 — A C-387/98. sz. Coreck Maritime ügyben 2000. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-9337. o.).

19 — A hivatkozott Coreck Maritime ítélet 24. pontja.

20 — A hivatkozott Coreck Maritime ítélet 25. pontja.

21 — A hivatkozott Coreck Maritime ítélet 26. pontja.

92. Ezen általános elv alól ugyanakkor, továbbra is a Bíróság álláspontja szerint, van két kivétel.

93. Először is, a szerződés eredeti felei közötti megállapodás akkor bír kötelező erővel a szerződésen kívüli személy számára, ha ő, a jogviszonyra alkalmazandó nemzeti törvény alapján, valamelyik szerződő felet felváltotta minden joga és kötelezettsége tekintetében.

94. Mivel jelen ügyben ez az eshetőség kizárt, azonnal áttérek a második kivételre, amelynek értelmében a szerződést alá nem író személyt akkor köti a joghatósági megállapodás, ha kifejezetten kinyilvánította szándékát ilyen záradékhoz történő csatlakozás tekintetében.

95. Márpedig ha általában egy ilyen megoldás tekintettel van is a felek autonómiájának az Egyezményt jellemző kívánalmaira, más a helyzet a biztosítások speciális területén, ahol – amint erre a Bizottság emlékeztet — ezen kívánalmakkal egyidőben kell megfelelni a biztosítási jogviszony gyengébbik fele védelme ugyancsak alapvető követelményének.

96. Ez ellen persze azzal lehetne érvelni, hogy a szerződés megkötésében részt nem vevő fél kifejezett akaratnyilvánítása által elveszíti a joghatósági megállapodás vonatkozásában „kívülálló" helyzetét, amely pedig éppen a záradék vele szemben való érvényesíthetetlenségének egyik alapja. Alaposabban szemügyre véve, ez nem elegendő ahhoz, hogy a záradék vele szemben érvényesíthető legyen, legalábbis ha, a jelen ügyhöz hasonlóan, a székhelye vagy lakóhelye nem a biztosítóéval (vagy a biztosítás szerződő felével) azonos tagállamban van.

97. Amint azt korábban láttuk (lásd a fenti 33. és azt követő pontokat), az Egyezmény ugyanis csak akkor teszi lehetővé, hogy a gyengébb fél lemondjon valamely, a 3. szakaszban foglalt joghatósági szabályok alapján őt megillető fórumról, ha ez nem jár az adott személy jogainak sérelmével. Márpedig a 12. cikk (3) bekezdése alapján kikötött joghatósági megállapodás esetén a sérelem elmaradása abból következik, hogy mindkét fél (vagyis akár a gyengébb fél) lakóhelye és székhelye szerinti bíróság választható (lásd a fenti 39. pontot). Olyan, a szerződésben harmadik fél esetén, akinek székhelye (vagy lakóhelye) más tagállamban van, a záradék által kikötött bíróság kizárólag a biztosító székhelye szerinti bíróság lenne, amely megoldás nyilvánvalóan nem összeegyeztethető az Egyezmény 3. szakaszának rendeltetésével.

98. Az sem alátámasztható, hogy a harmadik fél kifejezett akaratnyilvánítása alapjaiban megváltoztatná a helyzetet. Ugyanis amint azt megállapítottuk (lásd a fenti 33. és azt követő pontokat), az Egyezmény 7–11. cikkében a gyengébb fél számára biztosított védelemről az Egyezmény 12. cikke alapján kikötött joghatósági megállapodással csak azokban az esetekben lehet lemondani, amikor ésszerűen feltételezhető, hogy ezen

megállapodás nem veszélyezteti a gyengébb fél jogait (lásd különösen a rendelkezés (2) és (3) bekezdését. Ami jelen esetben nem mondható el, mivel a joghatósági megállapodásból a biztosító székhelye szerinti — a harmadik félétől eltérő — bíróság kizárólagos joghatósága következne.

99. Nem hiszem tehát, hogy a vizsgált kifogások alkalmasak lennének a fentebb bemutatott álláspont megcáfolására.

100. Ezen oknál fogva javasolom, hogy a Bíróság azt a választ adja az előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésre, hogy a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatósági záradék nem érvényesíthető e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző tagállamban székhellyel rendelkező kedvezményezettjével szemben.

V — Végkövetkeztetések

101. A fenti megfontolások fényében azt javasolom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Cour d'Appel de Grenoble kérdésére:

„A Brüsszeli Egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatósági záradék nem érvényesíthető e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző tagállamban székhellyel rendelkező kedvezményezettjével szemben."